

הנכחת החברה הערבית בחומרי לימוד - כלי עזר -

حضور المجتمع العربي في
مواد التعليم
- آليات مساعدة -

סיכוי Sikkuy

העמותה לקידום שוויון אזרחי | الجمعية لدعم المساواة المدنية
The Association for the Advancement of Civic Equality

הנכחת החברה הערבית בחומרי לימוד

- כלי עזר -

דצמבר 2019

מחקר ראשוני: רימא יעקוב

כתיבה ועריכה: חולוד אדריס, יעלה מזור

קראו והגיבו: אמג'ד שביטה, עידן רינג

עיצוב גרפי ואיור: לירן רביב גרניט

נייר זה מופיע בעברית באתר האינטרנט של העמותה: www.sikkuy.org.il
מותר ורצוי לצלם, להעתיק ולצטט מפרסום זה תוך ציון מפורט של המקור.
אין לשכפל את הפרסום ללא רשות בכתב מהעמותה.

פרסום זה הופק בשותפות עם

 HEINRICH BÖLL STIFTUNG
TEL AVIV

ותודות לתרומתם הנדיבה של

Lois and Richard England Family Foundation

Alan B. Slifka Foundation

ירושלים

רח' המשוררת רחל 17, ירושלים 96348

טל': 02-6541225 פקס: 02-6541108

מייל: jerusalem@sikkuy.org.il

sikkuy.org.il

facebook.com/sikkuy

twitter.com/Sikkuy

חיפה

רח' אלנבי 77, חיפה 3566434

טל': 04-8523188 פקס: 04-8523065

מייל: haifa@sikkuy.org.il

רקע

במציאות החינוכית בישראל תלמידים יהודים וערבים לומדים במסגרות נפרדות וכמעט שאינם נפגשים. המסמך הבא משקף אינטרס של מערכת החינוך אשר מחויבת לכלל התלמידות והתלמידים בישראל ואמונה על חינוכם להיות אזרחים פעילים בחברה מרובת שסעים, כאשר ברקע ישנו סכסוך לאומי. ראשית, יש צורך להכיר לתלמידים היהודים את החברה הערבית על קהילותיה השונות באופן מלא ומורכב, מתוך שאיפה לחזק את הסובלנות והשוויון. שנית, לתת ביטוי לערכים ולתרבות המגוונת של החברה הערבית כך שתלמידות ותלמידים ערבים יחושו שהם מיוצגים בחומרי הלימוד באופן הולם וראוי.

מטרת המסמך

תכליתו של מסמך זה לשמש כלי עזר לכותבים של חומרי לימוד אשר מעוניינים למצוא אופנים מגוונים לייצוג והנכחה של החברה הערבית בחומרי הלימוד במסגרת תכנית הלימודים הקיימת. המסמך פותח חלון להיכרות עם החברה הערבית באמצעות שמות, דמויות, מקומות, סממנים תרבותיים ומודלים לחיקוי מהחברה הערבית מתחומי התרבות, המדע, הספורט ועוד. מתוך מאגר זה ניתן לדלות דוגמאות ורעיונות להנכחה והטמעה בחומרי הלימוד לצורך חשיפת התלמידים לעושר הקיים בחברה הערבית בישראל.

המאגר אינו מתיימר לכסות את כל המידע על החברה הערבית בישראל ואינו מקיף את כלל האירועים והדמויות החשובות אשר פעלו ופועלות בה היום - אך הוא מספק טעימה וקריאת כיוון שיאפשרו את תחילתו של תהליך גיוון והעשרה של חומרי הלימוד. מטרת המאגר להאיר את האפשרויות הרבות וכן לעורר את הסקרנות לרעיונות נוספים שאינם מופיעים כאן. כדי להשלים מהלך זה, הדרך האפקטיבית ביותר להבטחת ייצוג ונוכחות ראויים והולמים של החברה הערבית תהיה בשיתוף ובהתייעצות עם נשות ואנשי מקצוע ערבים כבר במהלך תכנון וכתובת חומרי הלימוד.

דגשים והנחיות

החברה הערבית-פלסטינית בישראל היא חברה גדולה והטרוגנית ומהווה כחמישית מהאזרחים במדינה. יש לתת את הדעת על יצירת ייצוג באופן שאינו סטריאוטיפי וחד-ממדי. להלן מספר דגשים והנחיות כיצד להיעזר במאגר שלפניכם לטובת ייצוג נכון של החברה הערבית בחומרי לימוד.

■ **כמות ומגוון** - על מנת שתיווצר תמונה כללית רחבה ומגוונת ישנה חשיבות לשימוש בדוגמאות שונות לאורך כל ספר.

■ **תוכן** - יש חשיבות גדולה לייצוג מגוון של "צירים" שונים בתוך החברה הערבית:

■ ייצוג של מוטיבים תרבותיים ייחודיים במקביל להנכחה של פעילות אוניברסלית: כך דוגמאות של מוזיקה או מאכלים ערביים במקביל לנסיעה לים, משחק בגן השעשועים או קריאה בספר.

ביטויים של מודרניות במקביל למסורתיות: למשל נשים בשמלות מסורתיות יחד עם נשים הלובשות מכנסיים וחולצה וכן דוגמאות של חקלאות מסורתית יחד עם ייצוגים של עירוניות ביישובים הערביים.

ביטויים של תרבות דתית באמצעות התייחסות לחג או ערך הלקוחים מתוך אחת משלוש הדתות, יחד עם דוגמאות של תרבות ערבית חילונית.

הנכחה של זהות אינדיבידואלית יחד עם ביטויים של שייכות לקולקטיב חברתי-תרבותי-פלסטיני. למשל - שימוש בטקסט של מדענית ערבית במקביל להתייחסות לאירוע מכונן של החברה הערבית.

יש לתת את הדעת בנוגע לייצוג נשים באופן שיהיה מכבד ומעצים.

ביצירת ייצוגים ויזואליים - יש להקפיד במיוחד בהתייחסות עם נשות ואנשי מקצוע ערבים.

הזדמנות לשינוי

על מנת לחולל שינוי משמעותי שביא לייצוג ראוי של החברה הערבית בחומרי הלימוד נדרשת כוונה מאומצת: מוכרח להיות שילוב כוחות של הצבת יעדים מדידים להיקף הייצוג הראוי, יחד עם הכשרה מקיפה של כותבי החומרים וכן התאמת סדרי העדיפויות.

בידי כותבי חומרי הלימוד ישנה אפשרות יוצאת דופן ליצור הזדמנויות להיכרות וחיבור בתוך המציאות הקיימת בישראל. בכוחם של כותבי חומרי הלימוד לקחת חלק ביצירת נורמות חדשות ולהבטיח כי תפישות עולמם של התלמידות והתלמידים היהודים והערבים יאפשרו עתיד שבו הם יחלקו יותר ויותר מרחבים משותפים ויראו זה בזה שותפים שווים בחברה בישראל. אנו סבורים ששימוש במסמך זה יסייע למימוש מטרה זו.

מאגר מושגים ושמות לדוגמה

רשימה בסדר אלפביתי

מוראד,
סעיד, עאדל,
עבד, ענאן,
פואד, רמזי,
רסול

נסרין, סלמה,
עאישא, עביר,
פידאא, ראניה,
רנא, שירין

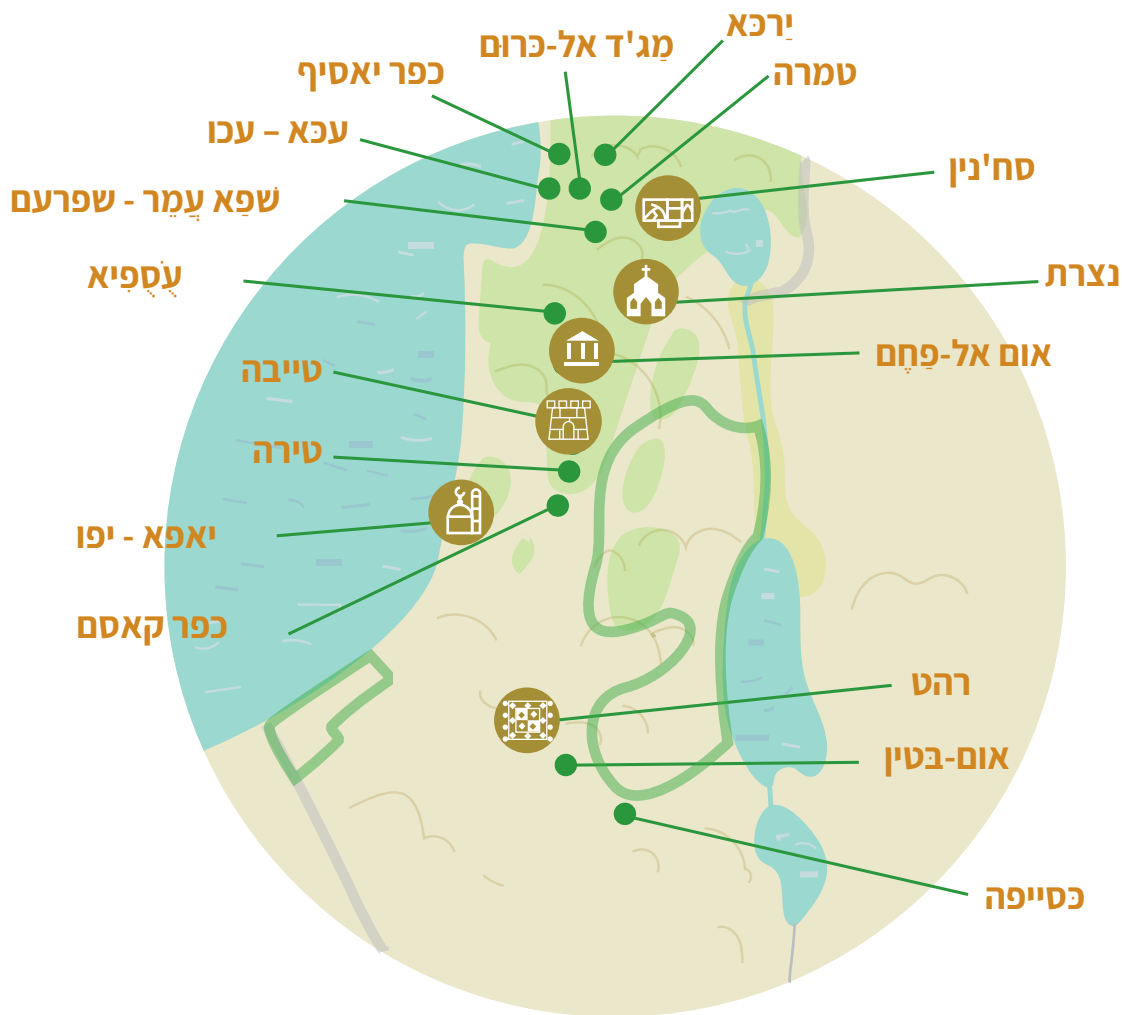
איה, אַמל,
אַחלאם, אסמא,
חנין, לינא,
נהלה, ניבין

איהאב, אמג'ד, אַנואר,
בשיר, ג'ורג', האני,
ויסאם, וליד

יישובים ערביים על המפה

דוגמאות לאתרי מורשת ותרבות

ימים מיוחדים

אזרחי – לאומי

יום האישה (בינלאומי)

8 במרץ. נועד להעלות את המודעות לזכויותיהן של נשים. בחברה הערבית מקיימים הרצאות בתכנים הקשורים למעמד הנשים בחברה וכן מתקיימים אירועים חגיגיים ביוזמת מועצות מקומיות ומשרדי רווחה שונים.

יום האדמה

30 במרץ. בשנת 1976 הממשלה החרימה באזורים רבים ובעיקר בגליל, אלפי דונמים של אדמות בבעלות פרטית או קהילתית - בבעלות כל תושבי הכפר. בעקבות כך הוכרזה שביתה כוללת בחברה הערבית שהייתה אירוע מכונן בתולדות החברה הערבית בישראל שלראשונה מאז הקמת מדינת ישראל התארגנה למאבק למען זכויותיה.

עיד אל-עמאל - חג הפועלים

1 במאי. יום בינלאומי המוקדש לזכויות העובדים והפועלים ונוכח מאד בחברה הערבית בישראל. מתקיימות תהלוכות ביישובים ערביים מרכזיים ונהוג לחלק פרחים אדומים בבתי הספר ובכירות המרכזיות של היישוב.

יום הילד הבינלאומי, יום זכויות הילד

ביום שישי הראשון של חודש יוני. נועד לקידום רווחתם של ילדות, ילדים ובני נוער בעולם. בחברה הערבית חוגגים יום זה בפסטיבלים ואירועים ציבוריים ביישובים.

ימים מיוחדים – מוסלמים

לוח השנה המוסלמי מבוסס על מחזורי ירח בלבד ולכן חגי האסלאם אינם קבועים בלוח השנה הגרגוריאני ואף לא בעונות השנה.

מולד אל-נבי - יום הולדתו של הנביא מוחמד

12 בחודש ראָבַע אל-אָוּל. חגיגות כוללות בעיקר תפילה, דקלום שירה אודות חיי הנביא ומתן צדקה ואוכל לנזקקים. חגים ומועדים באסלאם מציינים בדרך כלל מאורעות המצוינים בקוראן הנסובים סביב מעשי הנביא מוחמד. יום ההולדת לנביא לא נחוג בתקופה העתיקה של האסלאם, ולכן לא כל הקהילות המוסלמיות חוגגות אותו כחג מרכזי.

לילת אל-אסראא' ואל-מעראג' - המסע הלילי של הנביא מוחמד

27 בחודש רג'ב. עליית הנביא מוחמד השמימה.

אל-אסראא' - המסע הלילי שערך הנביא מוחמד ממכה למסגד אל-אקצא בירושלים יחד עם המלאך גבריאל על גבי חיית הפלא בעלת הכנפיים, אל-בִּוּרְאֵק. כשנחת בירושלים התפלל במקום שהפך לימים מסגד כיפת הסלע.

אל-מעראג' - לאחר מכן, עלה מוחמד על גבו של אל-בִּוּרְאֵק ויחד הם המריאו לשמים, לרקיע השביעי. שם הוא קיבל את מצוות התפילה, צלחה, אותה מצווים המוסלמים לערוך חמש פעמים ביום, ואת כיוון התפילה - העיר מֶכָה.

חודש הרמדאן ועיד אל-פטר, חג סיום הצום

הרמדאן הוא החודש הקדוש ביותר באסלאם. המאמינים נמנעים מאוכל, שתיה ועישון מעלות השמש ועד השקיעה, וכן נהוג להרבות בצדקה, תרומה ותפילה. מצוות הצום היא אחד מחמשת עמודי האסלאם. בלילות מתקיימת תפילה מיוחדת, תפילת אל-תראוית, שנוספת על חמש התפילות הרגילות בשאר השנה. בלילות ישנה אווירה חגיגית ולעתים ממש פסטיבל בחוצות היישוב. הילדים נוהגים להדליק

פאנוס - פנסים מיוחדים - ומקשטים את הבית במהלך החודש. ישנם גם מאכלים המאפיינים את ארוחות שבירת הצום. לילת אל-קאדר - ליל הגורלות - אחד הלילות האחרונים ברמדאן שבו, על פי המסורת המוסלמית, ניתנה הגרסה הראשונה של הקוראן לנביא מוחמד, ובו האל משפיע שפע של ברכה על מאמיניו. בלילה זה נפתחים שערי הרקיע לתפילות ולבקשות.

בסיומו של החודש חל עיד אל פטר, חג סיום הצום, הנמשך שלושה ימים. מקובל ללבוש בגדים חגיגיים וחדשים ולהתפלל בקהל גדול תפילה מיוחדת לרגל החג. אחרי התפילה במסגדים מחולקים תמרים ומתחילות החגיגות.

עיד אל-אדחא - חג הקורבן (חג משותף לדרוזים ומוסלמים)

10 14 - בחודש ד'ו אל-חִיג'ה. החודש השנים עשר והאחרון. נחגג חודשיים ועשרה ימים לאחר עיד אל-פטר ומציין את סיפור עקידת ישמעאל (אשר מקביל לסיפור עקידת יצחק בתורה). משפחות נוהגות לשחוט כבש, לתרום את רובו לקרובי משפחה ולעניים ולאכול את השליש הנותר. במועד זה מקיימים המאמינים את מצוות החאג', עליה לכעבה, האבן השחורה, במכה (ערב הסעודית). ישנם מנהגים רבים במשך מספר ימים הקשורים בטקס.

בבתי הספר נהוג להמחיש אתחווית מֶנְאֶסֶק אלחג' - מנהגי החג - בונים דגם של הכעבה וחגים סביבה תוך כדי אמירות תפילה והודיה.

צילום: אביב נווה

ימים מיוחדים – דרוזים

חג הנביא אל-ח'דר

25 בינואר. יום העלייה לרגל של הדרוזים לאתר הנביא אל-ח'דר בכפר יאסיף. אל-ח'דר – אליהו הנביא, מן הנביאים החשובים בדת הדרוזית. נביא אשר חולל נסים רבים וסייע לחלשים ולנזקקים. מופיע בצורות שונות, ולעתים הוא רואה ואינו נראה.

חג הנביא שועייב

25-28 באפריל. ביום זה הדרוזים מבקרים באתר קבורתו של הנביא שועייב, מייסד הדת הדרוזית. אתר הקבורה שלו נמצא ליד חורבות הכפר חטין באזור הכנרת. היום הראשון של החג מיועד לקיום תפילות על ידי דתיים בלבד ושלושת הימים הנותרים משפחתיים יותר באופיים ופתוחים לכלל העדה.

ימים מיוחדים – נוצרים

אל-ג'טאס - חג הטבילה, חג ההתגלות

6 בינואר או 18 בינואר. לפי המסורת הנוצרית, חג זה מסמל את התגלות שלושת האמגושים. כלומר שילוש האב, הבן ורוח הקודש בהם התגלה האל בזמן שיוחנן המטביל טבל את ישוע. לפי המסורת המקומית בחג זה מכינים מאכלים המטוגנים בשמן עמוק כאקט סמלי למעשה הטבילה.

אֶחָד-אל-שַׁעֲאֵנִי - יום ראשון של הדקלים

ביום ראשון שלפני הפסחא מציינים את כניסתו של ישוע לירושלים. ביום זה עורכים תהלוכות, בייחוד של ילדים בלבוש לבן, הנושאים כפות דקלים ומשחזרים את קבלת הפנים שערכו לישוע עם כניסתו לירושלים. החג הוא חלק מסדרת מועדים החלים בשבוע הקדוש לפני הפסחא, יחד עם יום שישי הטוב/הגדול ושבת האור. ימים אלו חותמים את תקופת ארבעים הימים המכונים "עונת הצום הגדול".

חג הפסחא

מן החגים העיקריים בשנה הנוצרית ונחוג בכל הכנסיות הנוצריות, אולם בתאריכים שונים. הוא נחגג תמיד ביום ראשון בשבוע וסמוך לתחילת האביב. החג מציין את תחייתו של ישוע, שעל פי האמונה קם לתחייה שלושה ימים לאחר שנצלב ונקבר בירושלים. נהוג לבשל ביצים המסמלות חיים חדשים - לצייר עליהן ולקשט אותן, ולאחר מכן הילדים משחקים ב"נקישות": נוקשים על הביצה של חבריהם למשחק ומנסים לשבור את הקליפה.

עיד אל-מילאד - חג המולד

25 בדצמבר. הולדת ישוע, המשיח. במרבית הבתים יהיה עץ אשוח מקושט באורות וצבעים חגיגיים. תחת העץ נהוג להניח דגם של סיפור לידת ישוע בתוך המערה ולהניח מתנות לבני משפחה וחברים. ביישובים בהם יש ייצוג של נוצרים ניתן לראות קישוטים רבים גם ברחבי העיר וכן עץ גדול ומקושט במרחב מרכזי וציבורי.

ציור: אחמד כנעאן

מוטיבים תרבותיים

צמחים עונתיים וצמחי מרפא

מרבית החברה הערבית היתה פלאחית, חקלאית, בעבר ולכן גם היום מרכיבים רבים בתרבות מחוברים לאדמה כך למשל באמצעות שימוש כצמחי מרפא- למשל - טיון (בעברית טיון השמש), מרדגוש (בעברית אזוב) וריחאן - (בעברית ריחן או בזיליקום) וכן דרך אירועים משפחתיים ומאכלים הקשורים בעונות השנה: הכנת זעתר, פריקה ובורגול. ליקוט עכוב, מלוכה, באמיה ולוביה.

עונת מסיק הזיתים

תקופה בה משפחות רבות אשר יש להן מטע זיתים מתכנסות לטובת המסיק. מן הזיתים מכינים זיתים ושמן.

מלאכות יד

מגוון מלאכות יד מסורתיות שהחברה הערבית בארץ עסקה בהן במשך מאות שנים. הבולטות ביותר הן רקמה ואריגה, קדרות, יצירת סבונים וגילוף בעץ זית.

רקמה

מלאכת יד של נשים פלסטיניות. כך נשים היו מקשטות בדים – בגדים, סדינים, מפיות, תמונות, תיקים ועוד. לאזורים שונים בארץ יש סגנון רקמה וצבעים המאפיינים אותם. המוטיבים השונים של הרקמה, הצבעים והדוגמאות מהווים לעתים מעין קודים חברתיים.

בניית עוד

עוד הוא כלי פריטה בעל חמישה זוגות מיתרים ומיתר נוסף, צוואר קצר וגוף דמוי חצי אגס. פורטים עליו במפרט. נחשב לכלי הנגינה החשוב ביותר במוזיקה הערבית. פירוש המילה "עוד" בערבית: עץ. ואכן, העוד עשוי כולו מעץ, ללא מסמרים או חלקי מתכת.

שירה עממית

שירה המתייחסת בדרך כלל לאירועים חברתיים ומשפחתיים. בשירה הפלסטינית שקדמה להקמת מדינת ישראל בלט העיסוק בחיי היום-יום שכללו עבודת אדמה, ובנושאים

צילום: אביב נווה

לאומיים. לאחר הקמת מדינת ישראל, הפכה השירה העממית לאמצעי פוליטי - המשוררים כתבו על תחושות אובדן וכמיהה למולדתם.

דבקה

ריקוד מסורתי במספר מדינות באזור המזרח התיכון, וכן בקרב פלסטינים. רוקדים אותו בחתונות, במסיבות ובאירועים לאומיים.

חתונה

לקראת חתונה בין בני זוג ישנם מספר אירועים וחגיגות. חלקם נחגגים על ידי משפחת החתן וחלקם על ידי משפחת הכלה. העיקריים בהם: חינה לכלה; מסיבת זיאנת אל-עריס - "התקשטות החתן" - הדומה לטקס החינה; טלעת אלערוס - יציאת הכלה מבית הוריה; לזקת אל-עג'ינה - טקס כניסת הכלה לביתה החדש, מסומן על ידי קישוט הכניסה בבצק ועלי זית. האירועים הללו מובילים לאירוע המרכזי - טקס החתונה והסעודה.

דמויות משמעותיות מהחברה הערבית

מבחר מדגמי על פי סדר אלפביתי

תרבות, ספרות ואמנות

אמל מורקוס

זמרת, יוצרת, חוקרת תרבות, מפיקה, שחקנית, מנחה ועורכת תוכניות טלוויזיה ורדיו בנושאי תרבות ואומנות.

אמירה זיאן

אמנית. שותפה בניהול גלריה שיתופית יהודית ערבית בכברי.

אבתסאם מראענה

תסריטאית, במאית ומפיקת קולנוע וטלוויזיה. מרצה לקולנוע.

אחמד כנעאן

אמן ופסל יוצר במגוון תחומי אומנות פלסטית.

ג'וליאנו מר ח'מיס

שחקן ובמאי קולנוע ותיאטרון בארץ ובעולם. היה שותף להקמת "תיאטרון החופש" במחנה הפליטים ג'נין.

היאם עבאס

שחקנית ובמאית של סרטים וסדרות בארץ ובעולם.

יוסף סוויד

שחקן קולנוע, תיאטרון וטלוויזיה ורקדן.

טהא מוחמד עלי

משורר וסופר. כתביו תורגמו לשפות רבות.

הישאם סולימאן

שחקן קולנוע וטלוויזיה.

מחמוד דרויש

משורר ויוצר. נחשב בעיני רבים למשורר הלאומי הפלסטיני.

לינא מח'ול

זמרת. זכתה בתכנית הריאליטי The Voice ב-2013.

<u>מירה עוזד</u> זמרת ומלחינה ושחקנית תיאטרון וטלוויזיה.	<u>מוחמד בכרי</u> שחקן ובמאי קולנוע ותיאטרון.
<u>נורמאן עיסא</u> שחקן ובמאי זוכה פרסים.	<u>מרואן מח'ול</u> משורר. שיריו הולחנו וכן תורגמו לשפות רבות.
<u>סלמאן נאטור</u> סופר, עיתונאי ומחזאי. דמות לאומית חשובה בחברה הערבית- פלסטינית בישראל.	<u>סלווה נקארה</u> שחקנית תיאטרון, קולנוע וטלוויזיה זוכת פרסים.
<u>סנא פרח בשארה</u> פסלת. מפסלת בברונזה בעיקר דמויות נשים.	<u>סמיח אלקאסם</u> מחשובי המשוררים הערבים-פלסטינים בדורות האחרונים. דגל בחיזוק הזהות הערבית של הדרוזים בישראל.
<u>ראידה אדון</u> שחקנית תיאטרון וקולנוע ואמנית פלסטית.	<u>פיראס נסאר</u> שחקן קולנוע, טלוויזיה ותיאטרון.
	<u>פאדל עלי</u> משורר הכותב ספרי שירה לילדים ולמבוגרים.
<u>תאמר נפאר ולהקת דאם</u> הרכב היפ-הופ. חברי ההרכב הם האחים תאמר וסוהיל נפאר ומחמוד ג'ררי, המתגוררים בלוד. שרים בעיקר בערבית, אך גם בעברית ואנגלית.	<u>רים בנא</u> זמרת. כתבה ושרה שירה פוליטית, וכן הלחינה שירה פלסטינית מסורתית.

תאופיק זיאד
אחד מהמשוררים הבולטים בקרב הערבים
בישראל. שיריו עוסקים בקשר לאדמה,
בנושאי חירות ושוויון, אחוות עמים ועוד.

דלאל אבו אמנה

דוקטור במדעי המוח ונירולוגיה, חוקרת בפקולטה לרפואה בטכניון. במקביל היא גם זמרת ששרה מוזיקה ערבית קלאסית ומוכרת ברחבי העולם הערבי.

אשרף בריק

חוקר ומרצה בפקולטה לכימיה בטכניון. מדען מוכר בעולם כפרץ דרכים חדשות בתחום. נחשב לאחד החוקרים המבטיחים בתחום בעולם.

חוסאם חאייק

פרופסור בפקולטה להנדסה כימית בטכניון. ידוע בתרומתו למאבק בסרטן והמצאת מכשיר "האף האלקטרוני" לאיתור מחלות.

חאולה אבו בכר

מרצה וחוקרת במדעי ההתנהגות במכללה האקדמית עמק יזרעאל ובמכללת אלקאסמי בבאקה אלגריבה. האזרחית הערבית הראשונה שקיבלה דרגת פרופסור בישראל.

נביה איוב

פרופסור לביולוגיה בטכניון. עד גיל 12 לא ידע קרוא וכתוב והיה רועה את הצאן של משפחתו בכפר פסוטה.

מונא מארון

פרופסור לפסיכולוגיה, עוסקת בחקר המוח - ניורוביולוגיה של למידה וזיכרון וחקר רגשות; ראש החוג לניורוביולוגיה באוניברסיטת חיפה. פעילה בתחום הגברת המודעות למדעי המוח בבתי ספר ערביים.

סארה אבו-כף

הפסיכולוגית הקלינית הראשונה בחברה הערבית-הבדואית. מרצה בכירה בתוכנית לניהול סכסוכים באוניברסיטת בן גוריון בנגב. ייסדה יחד עם שותפים נוספים בית לפרויקטים בתחום הפיתוח בהייטק.

נורה נסיך

יזמית טכנולוגית. בוגרת הנדסה ביו-רפואית ותואר שני בהנדסת רקמות, מייסדת ומנהלת מחקר של חברת Nurami Medical המפתחת תחליף לקרן המוח.

אולפת חיידר

היתה שחקנית כדורעף בנבחרת ישראל. זכתה פעמיים באליפות ובגביע המדינה. פועלת לקידום נשים בספורט ומובילה מסעות טיפוס הרים.

בירם כיאל

כדורגלן. משחק בצ'רלטון בליגה האנגלית ובנבחרת ישראל.

ליד בדיר

כדורגלן. שיחק בעמדת הבלם והקשר האחורי. הופיע ב-531 משחקים בליגת העל ומדורג במקום השלישי בטבלת שיאני ההופעות של ליגת העל בכל הזמנים.

זאהי ארמלי

מלך השערים של קבוצת מכבי חיפה בכל הזמנים, שיחק בנבחרת ישראל ונכלל בהיכל התהילה של הכדורגל הישראלי.

לוריס עפארה

קראטיסטית עבר. אלופת ישראל 7 פעמים ברציפות ובעלת מדליית ארד באליפות אירופה בקראטה.

מואנס דבור

כדורגלן. גדל בקבוצת אחי נצרת, עבר לקבוצות אחרות בארץ והיום משחק כחלוץ בקבוצת סיביליה בספרד.

צילום אולפת חיידר: GFDL
צילום ביראם כיאל: Graham

יזמים חברתיים

עמאד תלחמי

יזם עסקי וחברתי, יו"ר ומייסד Babcom Centers, חברת שירות תוכנה שנועדה לסייע במיוחד לנשים ערביות שאינן משולבות בשוק העבודה.

יסמין אבו פריחה

פעילה ויזמת חברתית בדואית. מייסדת ומנכ"לית ארגון ג'נסיס אשר מנגיש בדיקות סקר גנטיות בעיקר לחברה הבדואית.

מריה ג'מאל ועסאם דאוד

עורכת דין ופסיכיאטר ילדים ונוער. מייסדי ארגון הסיוע הבינלאומי Humanity Crew המומחה וחוקר בתחום הטראומה בקרב פליטים. פעילותם החלה על רקע המשבר ההומניטרי של מיליון פליטים סורים שהגיעו לאירופה דרך הים.

שיחה עם עו"ד עבאס עבאס

מומחה לזכויות אנשים עם מוגבלות, יזם ופעיל חברתי, מנכ"ל עמותת אלמנארה

